

VÝROČÍ

Martin Dominik

Patnáct let zvláštního senátu

Na počátku roku 2018 uplynulo již patnáct let od zřízení zvláštního senátu dle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů (dále „zákon o některých kompetenčních sporech“). Předkládaný článek se věnuje povaze a činnosti tohoto speciálního orgánu. Ukazuje složení zvláštního senátu od počátku jeho existence do současnosti. Zároveň umožňuje nahlédnout do struktury věcí, které mu napadají.

Postavení a povaha zvláštního senátu

Zvláštní senát byl zřízen zákonem č. 131/2002 Sb., ze dne 15. března 2002, o rozhodování některých kompetenčních sporů. Zákon byl přijat v rámci zakotvení nového funkčního správního soudnictví v České republice po zrušení části páté občanského soudního řádu, která upravovala soudní přezkum správních rozhodnutí, Ústavním soudem z důvodu závažných ústavněprávních nedostatků.¹⁾

Rozhodování kompetenčních sporů svěřuje čl. 87 odst. 1 písm. k) Ústavy Ústavnímu soudu, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu. Tím může být orgán příslušný dle správního řádu, Nejvyšší správní soud, nebo také zvláštní senát. Ústavnímu soudu po přijetí zákona o některých kompetenčních sporech a zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, zůstala pouze zbytková pravomoc a kompetenční spory řeší jen vzácně.²⁾

Pravomoc zvláštního senátu tedy pramení přímo z předpisu nejvyšší právní síly. Jeho úkolem je rozhodovat kompetenční spory mezi soudy na jedné straně a orgány moci výkonné, územní, zájmové nebo profesní samosprávy na druhé, nebo mezi soudy v občanském soudním řízení a soudy ve správním soudnictví.

Zvláštní senát tak přebíral i spory, které do doby jeho vzniku rozhodovaly vrchní soudy dle § 8a občanského soudního řádu, jenž byl účinný

¹⁾ Viz náleznost Ústavního soudu ze dne 26. 7. 2001, sp. zn. Pl. ÚS 16/99, publikovaný pod č. 276/2001 Sb.

²⁾ Srov. SLÁDEČEK, V.: čl. 87 [Pravomoc a působnost]. In SLÁDEČEK, V. a kol.: *Ústava České republiky*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2016, s. 972.

do 31. 12. 2002.³⁾ Zároveň bylo nutné najít způsob řešení nového typu sporů, a to mezi civilními a správními soudy, který dříve nebyl možný, protože správní soudy neexistovaly. Zákonodárce se vznikem tohoto druhu sporů při tvorbě soudního řádu správního počítal.⁴⁾ Tvůrci zákona se však nemohli opřít o časově blízkou právní úpravu, protože v období let 1952-1992 se kompetenční spory, pokud chyběla právní úprava, řešily mimoprávní cestou.⁵⁾ A soudy si navíc o své pravomoci rozhodovaly samy (koncepce justičního státu a popření dělby moci).⁶⁾

Inspirace proto přišla z časově vzdálenější první republiky. Tehdy upravoval řešení kompetenčních sporů zákon č. 3/1918 Sb. z. a n., o nejvyšším správním soudě a o řešení kompetenčních konfliktů. Ten sám převzal rakouský vzor z dob monarchie, konkrétně právní úpravu Říšského soudu. Zákon č. 3/1918 Sb. z. a n. byl přesto předmětem odborné kritiky pro svou nedostatečnost; za vhodnější by se považovala úplná recepce rakouské úpravy.⁷⁾

Současná právní úprava je obdobou prvorepublikového řešení kompetenčních konfliktů specializovaným orgánem, a to co do složení senátu, jeho působností i pravomocí.⁸⁾ Přirozené je, aby kompetenční spory řešil orgán nadřízený jeho stranám.⁹⁾ Jestliže ale uznáváme dělbu moci, nad soudy a správními orgány žádný společný nadřízený orgán nestojí. Stejně tak správní a civilní soudy nemají žádnou společnou nadřízenou instanci. V současnosti by ji mohl tvořit pouze Ústavní soud, ale ten stojí mimo obecné soudnictví, a jak sám judikuje, není další instancí přezkumu. Přesto mu Ústava svěřuje pravomoc rozhodovat kompetenční spory, nestanoví-li zákon jinak, což se jeví jako přirozené uspořádání. Řešení má i historickou paralelu s Říšským soudem, který dle Základního zákona státního o zřízení soudu říšského ze dne 21. 12. 1867, č. 146/1867 ř. z., rozhodoval o sporech v kompetenční agendě a později rovněž o stížnostech rakouských občanů na porušení jejich ústavně zaručených politických práv. Český zákonodárce nicméně přijal zákon o některých kompetenčních sporech a zřídil zvláštní senát, který kompetenční agendu převzal.

³⁾ Zrušen článkem VI. bodem 3. zákona č. 151/2002 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím soudního řádu správního.

⁴⁾ Srov. ZAVŘELOVÁ, J.: Komentář II. Zákon č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů. In JEMELKA L. a kol.: *Soudní řád správní. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1055.

⁵⁾ Srov. Poslanecká sněmovna, 3. období, 1998 – 2002. *Sněmovní tisk č. 1077. Vládní návrh zák. o řešení některých kompetenčních sporů*. [citováno 10. listopadu 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=1077&ct1=0>.

⁶⁾ Srov. HENDRYCH, D. a kol.: *Správní právo*. 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009, s. 615.

⁷⁾ Srov. HOETZEL, J.: Kompetenční konflikty. I. In HÁCHA, E. a kol.: *Slovník veřejného práva československého*. Svazek II. Reprint původního vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2000, s. 252.

⁸⁾ Srov. Nejvyšší správní soud. *Zpráva o činnosti v letech 2003–2009*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 226.

⁹⁾ Srov. HOETZEL, 2000, op. cit., s. 251.

Zvláštní senát byl v době mezi světovými válkami zevně přičleněn k Nejvyššímu správnímu soudu, ale nebyl jeho součástí.¹⁰⁾ Dnes dle § 2 odst. 4 zákona o některých kompetenčních sporech vykonává jeho státní správu předseda Nejvyššího správního soudu. Stejně tak zvláštní senát jedná a rozhoduje v sídle Nejvyššího správního soudu. Tato závislost je však pouze v rovině materiální. Přes zmíněnou vazbu není současný zvláštní senát součástí Nejvyššího správního soudu, ani do něj není nijak při výkonu své pravomoci začleněn.

Zvláštní senát není součástí soustavy soudů, jak dokládá čl. 91 Ústavy, kde ho ve výčtu soudů ústavodárce neuvedl. Stojí stejně jako Ústavní soud mimo soustavu obecných soudů. Zvláštní senát je však orgánem soudního typu.¹¹⁾ Především je složen ze soudců a řízení vede postupem stanoveným zákonem o některých kompetenčních sporech s podpůrným užitím části třetí hlavy první soudního řádu správního. Dalším typickým znakem pro soudní orgány je nestrannost, která se projevuje mimo jiné institutem podjatosti člena tělesa, jenž ho z projednávání věci vylučuje; uvedené platí rovněž u zvláštního senátu. Dle § 2 odst. 5 zákona o některých kompetenčních sporech je působení ve zvláštním senátu a jeho činnost výkonem soudnictví.

Zřízení speciálního orgánu k řešení kompetenčních sporů je kompromisní cestou mezi primátem soudů a primátem správních orgánů.¹²⁾ V prvním případě o své pravomoci rozhodují jen soudy a sami si ji vymezují. V druhém si naopak státní správa může přitáhnout věc k sobě. Úskalí obou variant spočívá v řešení negativních kompetenčních sporů. Staví totiž účastníka řízení, v jehož rámci obě strany popřou svou pravomoc, před neřešitelnou situací. Proto je zavedení zvláštního orgánu k řešení kompetenčních sporů vhodné.

Složení zvláštního senátu

Obecně se zvláštní senát dle § 2 odst. 1 zákona o některých kompetenčních sporech skládá ze tří soudců Nejvyššího správního soudu a tří soudců Nejvyššího soudu jmenovaných na tři roky. Má tedy sudý počet členů; to vede k tomu, že je pro přijetí rozhodnutí nutná shoda soudců z různých odvětví.¹³⁾ Zákon proto záměrně ani neobsahuje pravidla pro situace, kdy nastane rovnost hlasů.¹⁴⁾ Tím se současný zvláštní senát liší od prvorepublikového, který měl členů sedm. Dle § 3 zákona č. 3/1918 Sb. z. a n.

¹⁰⁾ Srov. HORA, V.: Kompetenční konflikty. II. In HÁCHA, E. a kol.: *Slovník veřejného práva československého*. Svazek II. Reprint původního vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2000 s. 253.

¹¹⁾ Srov. ZAVŘELOVÁ, 2013, op. cit., s. 1052.

¹²⁾ Srov. PRAŽÁK, J.: *Spory o příslušnost mezi soudy a úřady správními*. Praha: František Šimáček, 1886, s. 46.

¹³⁾ Srov. ZAVŘELOVÁ, J.: Dualismus práva v rozhodování zvláštního senátu. In *Správní právo*, 2011, roč. XLIV, č. 1-2, s. 11.

¹⁴⁾ Srov. Poslanecká sněmovna. *Sněmovní tisk č. 1077. Vládní návrh zák. o řešení některých kompetenčních sporů. Obecná část*.

se zvláštní senát skládal ze tří soudců Nejvyššího soudu, tři soudců Nejvyššího správního soudu a posledního člena jmenovala vláda.

Nicméně Pražák je toho názoru, že by se kompetenční orgán měl skládat z poloviny ze soudců a z poloviny z úředníků, což má zajistit rovnováhu zájmů státní správy a soudů.¹⁵⁾ Je pravdou, že většina kompetenčních konfliktů má tuto podobu, tedy že na jedné straně stojí soud a na druhé správní orgán; spory mezi soudy tvoří pouze 30 % nápadu zvláštního senátu.

Státní správa jako jedna ze „stran“ nemá na rozdíl od ostatních ve zvláštním senátu své zastoupení; například ve sporech mezi civilními soudy a správními orgány při rozhodování soukromoprávních věcí. Touto věcí se však vždy nakonec budou zabývat civilní soudy, a to buď dle části třetí, nebo páté o. s. ř. Přibráním dalšího člena jmenovaného například vládou, jak tomu bylo za první republiky, by se situace částečně vyřešila. Tento přístup by však mohl vést k dalším požadavkům, zejména ze strany samospráv. Proč by měla mít ve zvláštním senátu zástupce jen státní správa, pokud senát rozhoduje dle § 1 odst. 1 písm. a) zákona o některých kompetenčních sporech i o konfliktech, jejichž stranou je územní, zájmová nebo profesní samospráva? V rámci zájmové a profesní samosprávy pak existuje mnoho subjektů, které by snad také měly zájem být účastny na rozhodování a nenechat se „zastupovat“ jinou organizací.

Toto řešení by rovněž vedlo k nutnosti zavést požadavky na členy zvláštního senátu. V současnosti je jasné, že se musí jednat o soudce, kteří mají pro výkon své funkce jasné stanovené podmínky, a to nejen co do vzdělání, ale i etické úrovně. Jsou nezávislí a rozhodují nestranně. Domnívám se, že by stejné kvality nebylo možné zajistit u ostatních zájemců o členství ve zvláštním senátu, kteří nejsou soudci. Případná nutnost právnického vzdělání není dostatečná. Volba řešení, které za členy zvláštního senátu umožňuje jmenovat pouze soudce, je proto z tohoto pohledu správná.

Za patnáctiletou existenci zvláštního senátu bylo jeho členy celkem dvanáct soudců. Personální obsazení je poměrně stále, což přispívá ke stabilitě rozhodovací činnosti. Na druhou stranu však může omezovat případnou diskuzi a nové myšlenkové podněty. Dle mého názoru v tomto případě převáží zájem na stálosti rozhodovací praxe. Jasně a stále vymezené pravomoci orgánů veřejné moci jsou jedním z prvků demokratického právního státu a významně přispívají k právní jistotě.

Od vzniku zvláštního senátu jsou jeho členy JUDr. Michal Mazanec a JUDr. Marie Žiškova za Nejvyšší správní soud a JUDr. Roman Fiala za Nejvyšší soud. Ještě v roce 2003 se jeho členem stal i JUDr. Pavel Pavlík z Nejvyššího soudu a byl jím až do konce roku 2017. Čtyři ze šesti míst tak byly po patnáct let obsazeny stejnými soudci.

¹⁵⁾ Viz PRAŽÁK, 1886, op. cit., s. 47.

Za Nejvyšší správní soud se na zbývajících pozicích postupně vystřídal čtyři soudci. V letech 2003 až 2010 to byl JUDr. Petr Příhoda. Poté v letech 2010 až 2013 JUDr. Milada Tomková, která působení ve zvláštním senátu ukončila kvůli svému jmenování soudkyní Ústavního soudu. Rok (2013-2014) byl členem prof. JUDr. Petr Průcha, CSc. Po jeho rezignaci na uvolněné místo nastoupil Mgr. Ing. Radovan Havelec, který je členem dodnes.

Z Nejvyššího soudu se na necelý rok 2003 stal členem JUDr. Karel Hasch. V letech 2003 až 2010 byl členem JUDr. Karel Podolka. Jedno funkční období (2010-2013) JUDr. Pavel Vřcha. Od roku 2013 je pak členem zvláštního senátu JUDr. Pavel Simon. Ode dne 1. 1. 2018 se na rozhodování zvláštního senátu podílí Mgr. Vít Bičák.

Dle § 2 odst. 2 zákona o některých kompetenčních sporech se v předsednictví zvláštního senátu střídají soudci Nejvyššího správního soudu a Nejvyššího soudu vždy po polovině funkčního období senátu. Prvním předsedou zvláštního senátu se v roce 2003 stal JUDr. Michal Mazanec, který byl ze soudců Nejvyššího správního soudu zvolen předsedou na všechna dosavadní funkční období. Ze soudců Nejvyššího soudu byl dvakrát předsedou JUDr. Karel Podolka, poté jednou JUDr. Pavel Vřcha a následně JUDr. Pavel Simon na poslední dvě funkční období.

Za pozornost rovněž stojí, že členem zvláštního senátu je jak předseda Nejvyššího správního soudu JUDr. Mazanec, tak místopředseda Nejvyššího soudu JUDr. Fiala. To může značit, že členství ve zvláštním senátu je prestižní funkce. Pokud pak má každá z větví soudnictví vyslat své zástupce, aby společně rozhodli řešení kompetenčního konfliktu, je vhodné, aby tito zástupci byli nejen odborníky, ale i vhodnými reprezentanty.

Činnost a agenda zvláštního senátu

Zvláštní senát rozhoduje dle § 1 odst. 1 zákona o některých kompetenčních sporech kladné (afirmativní, jistivé, pozitivní) nebo záporné (negativní) kompetenční spory o pravomoc nebo věcnou příslušnost. Řeší tedy jen kompetenční otázky, nerozhoduje věc samou.¹⁶⁾ Jeho výroky nejsou pouze akademické, vždy rozhoduje v konkrétní věci.¹⁷⁾ To také znamená, že se na něj nemohou strany obrátit v případě možného či očekávaného konfliktu.

Dle § 5 odst. 3 zákona o některých kompetenčních sporech zvláštní senát zruší rozhodnutí strany kompetenčního sporu, kterým popřela svou pravomoc, ačkoliv ji má. Dle odst. 2 téhož ustanovení prohlásí za nicotné rozhodnutí strany, která neměla pravomoc ho vydat. Tato úprava je praktická a vhodná. Je však představitelné, že by zvláštní senát rozhodnutí nemohl rušit, ale pouze

¹⁶⁾ Srov. ZAVŘELOVÁ, 2013, op. cit., s. 1052.

¹⁷⁾ Srov. HOETZEL, 2000, op. cit., s. 252.

by určovat pravomoc bez dalšího. Nicméně nedostatek pravomoci zvláštního senátu k rušení rozhodnutí, které by poté musel zrušit sám dotčený orgán, případně nadřízený orgán, by řízení jen zbytečně prodlužoval, a mohl i vést k odporu dotčeného orgánu, který by odmítal postupovat dle právního názoru zvláštního senátu.¹⁸⁾

Zvláštní senát nenařizuje k projednání věci jednání, ačkoliv by za použití § 4 zákona o některých kompetenčních sporech mohl. Stejně postupoval jeho prvorepublikový vzor, který rozhodoval v sezení neveřejném.¹⁹⁾ Naproti tomu Říšský soud nařizoval k projednání věci veřejné jednání.²⁰⁾ Jelikož zvláštní senát rozhoduje jen o právních otázkách, a dokonce ani ne ve věci samé, není nepřítomnost veřejného jednání nedostatkem.

Na počátku své činnosti musel zvláštní senát judikatorně vymezit pojem kompetenčního sporu a podmínky pro jeho vznesení před toto speciální těleso.²¹⁾ Tomu také odpovídá, že první právní věty, které zvláštní senát vytvořil ke svým rozhodnutím, se týkaly právě této problematiky. Ze všech oblastí jich celkově stvořil za patnáct let své činnosti 127, z nichž 109 bylo publikováno ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu.

Nejčastější kompetenční konflikty řešené zvláštním senátem jsou mezi soudy na jedné straně a správními orgány na druhé (68 % z nápadu), jak ukazuje tabulka č. 1. Záporných sporů je více než kladných. To není překvapením, protože stejná situace byla již za rakouského mocnářství.²²⁾ Správní orgány si tedy nepřivlastňují více věcí, než jim náleží, naopak se snaží rozhodování vyhnout. Zároveň se ukazuje tendence vykládat pravomoc správních orgánů rozhodovat o soukromoprávních věcech, která je výjimkou z pravomoci soudů, restriktivně.²³⁾ Tento stav je možné považovat za příznivější než jeho opak. Pokud by se správní orgány snažily rozšiřovat svou pravomoc, bylo by to nebezpečím pro principy dělby moci, na nichž stojí Ústava.

V letech 2003 až 2017 napadlo zvláštnímu senátu celkem 1172 věcí; ve stejném období jich rozhodl 1137. Zajímavý je pohled na skladbu nápadu, který zpracovává tabulka č. 2. Největší zatížení představují spory mezi Českým telekomunikačním úřadem a civilními soudy (agenda „telekomunikace“). Ze všech došlých věcí tvoří více než polovinu.

Z počátku rozhodovací činnosti zvláštního senátu představovaly významnou část nápadu také agendy „duševní vlastnictví“ a „pozemky a zeměměřičství“. První z nich kulminovala v roce 2004 a spory se nejčastěji týkaly zápisu a výmazu ochranných známek. Jejich stranami byly jak civilní a správní soudy, tak Úřad průmyslového vlastnictví. O rok později tvořily více jak

¹⁸⁾ Srov. PRAŽÁK, 1886, op. cit., s. 78.

¹⁹⁾ Srov. HORA, 2000, op. cit., s. 253.

²⁰⁾ Viz PRAŽÁK, 1886, op. cit., s. 77.

²¹⁾ V podrobnostech viz Nejvyšší správní soud. *Zpráva o činnosti v letech 2003–2009*, s. 229.

²²⁾ Srov. PRAŽÁK, 1886, op. cit., s. 45.

²³⁾ Srov. ZAVŘELOVÁ, 2011, op. cit., s. 16.

polovinu nápadu konflikty ve věcích pozemků a zemědělství. V následujících letech počet věcí v obou agendách klesal. Za posledních pět let dokonce nenapadla zvláštnímu senátu žádná věc spadající do typu duševního vlastnictví. Z tohoto vývoje lze soudit, že relevantní aktéři těchto kompetenčních konfliktů vzali v úvahu judikaturu zvláštního senátu a začali se podle ní řídit. Tak by také měl zvláštní senát působit. Není totiž třeba, aby rozhodoval každou jednotlivou věc; orgány by měly ctít jeho judikaturu.

Dle § 5 odst. 5 zákona o některých kompetenčních sporech je pravomocné rozhodnutí zvláštního senátu závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, v němž tento spor vznikl, jakož i pro všechny orgány moci výkonné, orgány územního samosprávného celku, jakož i fyzické nebo právnické osoby nebo jiné orgány, pokud jim bylo svěřeno rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti veřejné správy, a soudy. Ustanovení je obdobné jako čl. 89 odst. 2 Ústavy, z kterého se vyvozuje obecná závaznost rozhodnutí Ústavního soudu. Ze zákona o některých kompetenčních sporech tak lze dovodit, že rozhodnutí je závazné nejen pro strany kompetenčního sporu, ale pro všechny orgány rozhodující o právech a povinnostech fyzických a právnických osob. Závaznost se neomezuje pouze na konkrétní věc, ale má obecný charakter vůči všem.²⁴⁾

Obecná závaznost rovněž lépe odpovídá postavení zvláštního senátu. Samotné meritum věci nerozhoduje, a proto ani nemůže účastníka poškodit, pokud jeho konkrétní věc zvláštní senát neposoudí. Účastník původního řízení, v němž vznikl spor o kompetenci, se běžně pouze domáhá toho, aby o jeho právu meritorně rozhodl alespoň jeden orgán. Obecná závaznost usnesení zvláštního senátu je pro účastníky příznivá, protože by jejich individuální věc urychlila. Odpovídá to rovněž zásadě právní jistoty. Pro obecnou závaznost usnesení zvláštního senátu se vyslovil i Ústavní soud v nálezu ze dne 23. 11. 2010, sp. zn. IV. ÚS 1743/2010.

Usnesení zvláštního senátu jsou tedy precedenčně závazná pro všechny soudy a správní orgány. Pokud zvláštnímu senátu napadají typově stále stejné věci, tak jedna strana daného kompetenčního sporu porušuje ustálenou judikaturu zvláštního senátu. Zvláštní senát však nemá právní nástroje, jak svou rozhodovací praxi vynutit jinak než rozhodováním v jednotlivých věcech.

Z pohledu na nápad je zřejmé, že dotčení aktéři nepostupují dle judikatury zvláštního senátu. A to předně civilní soudy ve věcech telekomunikací (zejména co se týče tzv. služeb obsahu a zprostředkování telekomunikačních služeb). V roce 2016 napadlo zvláštnímu senátu celkem 28 věcí a z toho bylo 18 z této agendy. Český telekomunikační úřad vystupoval v 16 jako navrhovatel a všechny byly rozhodnuty tak, že k projednání a rozhodnutí věci je příslušný civilní soud, z čehož plyne, že civilní soudy systematicky nesprávně popírají

²⁴⁾ Srov. ZAVŘELOVÁ, 2013, op. cit., s. 1103.

svou pravomoc. Ačkoli zvláštní senát rozhoduje ustáleně a nedošlo k relevantní změně právní úpravy, tak mu v roce 2017 napadlo dokonce 33 telekomunikačních věcí.

Celkový roční nápad zvláštního senátu sleduje počet věcí typu telekomunikace. Ostatní agendy jsou oproti němu množstvím zanedbatelné. Zvláštní senát není koncipován na vyřizování velkého kvanta věcí. V podstatě má rozhodovat jen ve výjimečných případech, pokud je třeba rozřešit obtížnou spornou otázku. Rutinní rozhodování typově stále stejných věcí jej zbytečně zatěžuje a vyčerpává jeho zdroje. Pokud by se objevila další agenda počtem stejně silná jako telekomunikace, kterou by jedna strana konfliktu posuzovala neustále špatně, mohlo by to vést k zahlcení a případně až paralýze zvláštního senátu. Je potřeba si uvědomit, že jeho členové jsou zároveň soudci nejvyšších soudů, kde musí projednávat a rozhodovat značné množství běžných věcí.

Nabízejí se dvě řešení situace. Prvním z nich je promítnutí závazných závěrů zvláštního senátu do právních předpisů, kde se explicitně stanoví, kdo o věci rozhoduje. Problémem je značná kazuistika tohoto postupu a zahlcování právních předpisů. Navíc pravomoc i příslušnost je již v právním řádu obecně stanovena; vždyť právě z něj zvláštní senát při svém rozhodování vychází. Druhou cestou je vzdělání relevantních aktérů o rozhodovací činnosti zvláštního senátu a jeho právních závěrech. Zde spočívá problém v dobrovolnosti účasti na tomto vzdělávání. Druhou zmíněnou variantu nicméně považuji za lepší. Nemyslím si, že je vhodné tvořit kazuistické právní předpisy. Navíc rozšíření povědomí o rozhodovací činnosti zvláštního senátu je možné, a to příkladem činnosti Justiční akademie, odbornými semináři nebo články v odborných periodících.

Závěr

Zvláštní senát jako orgán soudního typu zastává funkci rozhodce kompetenčních sporů, čímž plní účel, za jakým byl zřízen. Právní úprava jeho postavení a činnosti je přes svou strohost dostatečná a nevyvolává v praxi obtíže, k čemuž zřejmě přispívá i jeho stabilní složení. Problematické však v budoucnu může být množství napadených věcí, které je způsobeno mimo jiné tím, že civilní soudy nedodržují judikaturu zvláštního senátu, byť je pro ně ze zákona závazná.

Za patnáct let své existence rozhodl zvláštní senát nemalé množství mnohdy komplikovaných právních otázek. Jeho činnost se projevila v různých právních odvětvích a zanechala zde trvalé stopy. Zvláštní senát se také významně podílí na vymezování hranic soukromého a veřejného práva.²⁵⁾ Závazně vykládá pravomoci jednotlivých orgánů a přispívá tak ke stabilní dělbě moci. Je strážcem zmíněného ústavního principu, a tím pádem rovněž demokratického právního státu.

²⁵⁾ Blíže ZAVŘELOVÁ, 2011, op. cit., s. 11–26.

Tabulky

Rok	Nápad	Spory podle písm. a)	v % z celého nápadu	Spory podle písm. b)	v % z celého nápadu	Jiné nejasné
2003	125	104	83 %	21	17 %	0
2004	111	50	45 %	60	54 %	1
2005	137	22	16 %	115	84 %	0
2006	41	12	29 %	26	63 %	3
2007	47	13	28 %	31	66 %	3
2008	131	107	82 %	23	18 %	1
2009	127	111	87 %	15	12 %	1
2010	84	71	85 %	12	14 %	1
2011	104	95	91 %	9	9 %	0
2012	68	60	88 %	7	10 %	1
2013	40	33	83 %	7	18 %	0
2014	32	22	69 %	9	28 %	1
2015	35	21	60 %	11	31 %	3
2016	28	24	86 %	4	14 %	0
2017	62	52	84 %	8	13 %	2
průměr			68 %		30 %	
Celkem	1172	797		358		17

Tabulka č. 1. Nápad zvláštního senátu rozdělený dle stran kompetenčního konfliktu (§ 1 odst. 1 zákona o některých kompetenčních sporech).

Agenda	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Celkem
Daně	1	2	0	0	1	1	1	2	1	0	0	2	3	1	1	16
Duševní vlastnictví	19	47	26	2	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	98
Důchodové pojištění	1	1	1	0	1	0	0	1	1	0	0	1	1	2	0	10
Energetika	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1	4	8
Pozemky a zeměměřičství	7	16	76	26	26	16	7	1	3	1	2	2	1	3	3	190
Pozemní komunikace	1	0	0	0	1	1	1	3	2	6	0	1	3	0	0	19
Právo na informace	3	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	6
Restituce	1	2	0	0	0	1	2	3	0	0	0	0	0	0	0	9
Stavební zákon	0	0	9	1	2	1	1	1	2	5	0	0	0	0	0	22
Služební poměr	0	5	4	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	6	16
Telekomunikace	90	35	13	5	10	101	107	65	89	46	27	11	14	18	33	664
Sociální ochrana	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	4	5	0	2	15
Ostatní*	2	2	8	7	4	8	4	8	5	8	10	9	8	3	13	99
Celkem	125	111	137	41	47	131	127	84	104	68	40	32	35	28	62	1172

* Zahrnuje typ „ostatní“ a všechny agendy, které nedosáhly počtu více jak pěti věcí za sledované období
Tabulka č. 2. Nápad zvláštního senátu rozdělený dle agend

Abstrakt

Článek shrnuje patnáct let činnosti zvláštního senátu zřízeného dle zákona č. 131/2002 Sb., o některých kompetenčních sporech. Zabývá se jeho povahou a postavením v systému státní moci. Dále pojednává o jeho složení, a to jak z obecného, tak konkrétního pohledu. Následně je představena agenda zvláštního senátu rozdělená dle typu kompetenčního sporu a agendy, v níž spor vznikl. Jsou ukázány problémy, které se objevují v praxi a nastíněno jejich možné řešení. Článek se krátce rovněž zabývá problematikou závaznosti rozhodnutí zvláštního senátu.

Fifteen-year Anniversany of the existence of the special senate – summary:

This Article provides a fifteen-year activity of the special senate established by the Act no. 131/2002 Coll., on resolving certain competence disputes. It addresses its nature and status in the system of a state power. Further the Article discusses a structure of special senate from general and also specific perspective. Its then agenda is introduced and divided by the type of a competence dispute and by an agenda in which the dispute originated. Problems of praxis are manifested and their possible solutions are outlined. The article also briefly deals with the binding nature of the decisions of the special senate.